



ՏՆՈՐԸ ԽՄԱՐԻ
ԵՒ
ՊԵՏԱՍԻԱՆԱՏՈՒ
ՆԻՒ Մ. ԹԻՒՊԵՆՏՆԱՆ

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն

— ԹԵՐԹԵՐ 20 ՓՐ. ԱՐԾԱԹ —

ԲԱԺԱՆՈՐԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՈՒՅԵՐՈՒՄ

Կ. ՊՕԼՈՅ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան	772	100
Վեցամսեայ		50
Եռամսեայ		25

Գուտաւայ, Արուար-
ձանայ և Կաթնօտար երկ-
րի համար թղթատարու-
թեան ծախքը բաժանոր-
դաց վրայ է:

ՀՆՈՒՆՐԱՍՏԱՆՈՒՐՔ

Լոնտրա 25 նոյմ.

Տըպլինէն հեռագիր մը կը
ձանուցանէ թէ, իրենց խոռ-
վարդ տանտնաւորութեանցը
համար ձերբակալեալ անձինքը
երեկ դատաւորաց ներկայացեր
են, որք ասոնց դէմ՝ իրան-
տայի իշխանութեանց կողմէն
կարգեալ փաստաթանկն ներկա-
յացուցած ամբաստանութիւն.
ներք քննեց են, խոսակցողնե-
րէն մին Պ. Տէյլի վճռաշինչ
տանեանը զրկուել է, Պ. Պ. Գիլ-
լըրի և Տալիթի և ուրիշ 2 ան-
ձանց դէմ՝ եղած նախնական
հարցաքննութիւնը դեռ աւար-
տած չեն, Պ. Տէյլի երաշխա-
ւորն առնուելով ազատ թող-
ուել է:

Սթէնտարտ յօդուած մը
հրատարակելով գոհունակու-
թիւն կ'այայտէ եղբայրսի մա-
սին Գազլիոյ և Անգլիոյ միջեւ
հաստատուած կատարեալ հա-
մաձայնութեանը վրայ, Պ. Պ.
Պարինկի և ալ Պլինիէրի կար-
ծիքն ու հաւանութիւնը կան.
Իսկ չառնուած՝ սեէ կարեւոր
որոշում և տնօրէնութիւն մը չը
կարենալով լինի, այսուիկ Ե-
ղիպոսի վրայ իրական հսկո-
ղութիւն և համարառութիւն մը
հաստատուած է. Միւսնոյն
թերթը յոյս կ'այտնէ թէ այս
համաձայնութիւնը կ'ազդուի և
թէ սերիշ տեղեր ալ իր ազդե-
ցութիւնն ու ներգործութիւնը
կ'տարածուի:

Ս. Բէթէրպոլի 25 նոյմ.

Թաւաղիկայ դեկտ. 2ին Ս.
Բէթէրպոլի մէջ Կորչաքոֆ
Էշխանին, Դուլաֆ Կոմսին և
Պ. Կապրիլի միջեւ գումարում
մը տեղի պիտի ունենայ:

Քաղաքագիտարան տկումը,
ներս մէջ առհասարակ սա կար-
ծիքն ունին թէ՛ կարեւոր փո-
փոխութիւնք պիտի ըլլան Ռու-
սիոյ ներքին և արտաքին քա-
ղաքականութեանը մէջ, և թէ

սոյն գումարումէն անմիջապէս
ետքը Ռուսիոյ կառավարու-
թիւնը նոր մէկ քաղաքականու-
թեան ընթացք մը պիտի սկսի
բռնել:

Ռուսական խել մը թերթեր
կ'կարծեն թէ՛ թուրքիոյ համար
ամենէն լաւ քաղաքականու-
թիւնն է Գարատաղի, Սրպիոյ,
Րուսանիոյ, Պուլկարաց և Ար-
նափոտներուն հետ դաշնակ-
ցութեան մը վրայ կախիլ:

Բէշթա 25 նոյմ.

Բէշթէր Լոյտ պաշտօնէա-
կան թերթը խմբագրական յօդ-
ուած մը կ'հրատարակէ, խթ-
տիւ մեղադրելով ռուսական
լրագրաց ներգամառութիւնը, ո-
րով Պոսնայի և Հերցեգովինի
վարչութեանը վրայ աւստր-
կառավարութեան ներկայացու-
ցած օրինաց ծրագրին դէմ՝
Հունգարիոյ ըրած ընդդիմու-
թեանը վրայ կ'իստին:

Համալրութեան շահուն
համար ռուսական թերթերն
այնպէս մը ցոյց կ'տան թէ՛
Հունգարիա ընդդիմութիւն կը-
նէ Պոսնայի և Հերցեգի գրաւ-
ման շարունակութեանը դէմ,
Ստուգիւ այս ընդդիմութիւնը
ներքին քաղաքականութեան
պատճառներէն միայն յառաջ
կ'գալ:

Պաշտօնէական ծրագրին՝
առաջին ընթերցմանը՝ հունգա-
րական խորհրդարանէն ընդուն-
ուեցաւ, և ամեն բան կ'յու-
սադրէ թէ՛ ծրագրին յօդ-
ուածներն ալ պիտի ընդունուին
մօտեւր ըլլալիք մասնաւոր վի-
ճարանութեանը մէջ:

Ծրագրին դէմ Հունգարա-
ցոց կողմէն եղած ընդդիմու-
թիւնը՝ համալրական թերթե-
րուն ըսածին պէս՝ բնաւ վերա-
բերութիւն մը չունէր յիշեալ
դատաւաց գրաւման շարունա-
կութեանը հետ, ալ սոսկ Եւ-
մէտական պատճառաւ էր դա-
Հունգարացի ընդդիմախօսնե-
րէն բաղմալիւ ատենաբանք

ալ հաւաստեցին թէ, Կայսրու-
թեան այս կրկնադրութեան վը-
րայ հաստատեալ սահմանադ-
րութիւնը չէր նախատեսած այս-
պիսի գործ մը, և կառավարու-
թիւնն ալ ալիս պահանջելով որ
երեսփոխանաց կողմէն վիճաբա-
նուելիք հասարակային գործոց
վրայ աւելնայ այդ հոգն ալ,
ընդդիմադիր մասը պահանջեց
որ Պոսնայի և Հերցեգի վերա-
բերեալ ծախուց վարկին և ու-
րիշ խնդրոց քուէարկութիւնը
Հունգարական խորհրդարանին
միայն վերապահուի, իսկ գը-
րաւման շարունակութեան սկզբ-
բունքը բնաւ խնդրոյ տակ չէ
ձգուած:

Մէսածէ տ'Աթէն անուն յու-
նական թերթին մէջ կընթեռ-
նումը թէ չկառավարութիւնը
Ազգային Ժողովոյն պիտի ներկա-
յացնէ օրինաց ծրագիր մը երկ-
րագործական դրամատան մը
հաստատութեան համար՝ վա-
նական հասութիւն միջոցաւ:
Այս դրամատունն փոխառու-
թիւններ պիտի ընէ երկրագոր-
ծաց քիչ առկոսով, իսկ գոյա-
ցեալ շահն պիտի ծառայէ աշ-
խարհական կղերին կրթութեան
ու նորա ապրուստին Գեղեցիկ
հաստատութիւն զոր բոլորով
սրտիւ կ'յատադովեմք: Արդա-
րացի է թէ վանական հարբա-
տութիւնը՝ երկրագործ Ժողո-
վըրդոց ներկութիւններն սփոքե-
լու ծառայեն: Արդէն ի Յու-
նաստան վանքերն բանի մը չեն
նպաստեր և չեմք վարանիր ը-
սելու թէ ընդհանրապէս վա-
նական կ'բաղկանան միայն
ծովերէն որ իւրեանց տունն չը
գտած հանդարտ ու պարարտ
կեանքն վաւերաց մէջ կ'իյնան,
ուրեմն երկրին նշանաւոր ծա-
ռայութիւն մը մատուցուած
կըլլայ, եթէ այսպիսի որովայ-
նաբոյժներ իւրեանց աշխարհա-
յին աշխատութեանց վերա-
դառնալու ստիպուին, միայն ա-

նոնցմէ տմենէն արեւորներուն
ապրուստն հողալով բաւական
մարդասիրութիւն մ'ըրած կըլ-
լամք:

Ներքեմն Պ. Գումուստուրօս
վերոյիշեալ ծրագրին պէս ծը-
րագիր մը ներկայացուցած էր,
բայց յայնժամ վանականք, և
պիսկոպոսներէն պաշտպանուե-
լով, յաղորդէին ինկատի տն-
գամ տանել չտալ զայն, Հիմա
կ'յուսամք թէ նոյնպէս պիտի
չըլլալ, Յունաստանի պէս տէ-
րութեան մը մէջ վանականու-
թիւն ի սպառ ջնջուելով, զի
նշանաւոր ծառայութիւն մը չը
կրնար մատուցանել երկրին:
Ընդհակառակն աշխարհական
կղերն պէտք է մեր օրէնսդրաց
ուշադրութիւնն գրաւել, զի ա-
նոր միմիայն ապրուստն է իւր
ջնջին տնական զորն շատ ան-
գամ իսկ չկրնար ընդունիլ:

*—Յունաստանի պէս խթ-
տակրօն երկրի մը մէջ եթէ վա-
նականութեան անպիտանու-
թիւնն կընդունուի և ձեռնհաս
իշխանութեան կողմէն միջոցներ
ձեռք կառնուին զայն բոլորո-
վին գրեթէ ջնջուել, ինչու առ-
Հայս վանականութեան դրու-
թիւնն չփոփոխուի ի նպաստ ազ-
գին:

Մեր առաջարկածն մեր վան-
քերն քայքայել չէ, այլ զանոնք
բարեկարգել է, անոնց մատակա-
րարութիւնն անխիղճ վանա-
հարց ձեռքէն կորզել և ան-
սահման կալուածոց մշակու-
թեամբ գոյանալիք հասութիւն
Ժողովրդեան մանկաւոյն կրթու-
թեան՝ ազգին ազադայն բար-
ւոյթիւ գործածել:

Առ Յոյն երբեմն եպիսկո-
պոսաց աջակցութեամբ վանա-
կանք յաջողեցան —ինչպէս
քիչ մը վերք տեսնաք— իւր-
եանց քայքայման դէմ կենալ:
Իմեզ այսպիսի եպիսկոպոսա-
կան զիմադրութիւն մը չեմք
յուսար, զի վստահ եմք թէ Ս.

Պատրիարքն մեր և Առաջնորդը
քան որ քու խոստած են ազգին
բարօրութեան և յառաջդիմելու
թեան միշտ աշխատելու աւելի
ուրախ պիտի լինին պատեհ տու
թով մը վանականութեան ա
ղէտքն մեր մէջէն բառնալու
Փ * * *

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

ՎԱՆԵՆ ՀԱՌԱՋԱՆՔ

Վան 1879 Հոկտմ. 13

Բարեկամ, մեր երկիր Հա
յաստան կարծես բնութիւն
առհասարակ բլրաւ արդէն Հա
ռաչանաց վայր լինելու Արդ
եօք հերիք չէր անգութ եւ
ապականիչ քիւրտերու խժդը
ժական արարմունք և հարստա
հարութիւնք, որք բոլոր երկիր
քար ու քանդ ըրին. բաւական
չէր դեռ հազիւ վերջ գտնող
մի սարսափելի պատերազմի ա
ղետներու հետքը, որ բոլոր աշ
խարհ տակն ու վրայ դարձուց,
և ահա ամենէն սոսկալի և ան
սանելի մի հարուած մի կրակէ
հեղեղ որ կ'լափէ բոլոր բանը,
հասաւ տառապետ Հայաստանի
վրայ, մասնաւորապէս թշուառ
և անտէր վասպուրականի վը
րայ. Այդ սոսկալի աղետն է
ՍՈՎ, որ ինչպէս Ովկիանոս ծով
ժողովուրդ պիտի հեղեղէ ու
տանէ . . .

Ծառաթ 10 դահեկան չափ
ցորենի գինը կ'սուղնայ. Առաջ
չափը 20 դահեկան, այժմ 120ի
բարձրացած է. 20ի ատեն հա
զիւ հազ կապրէր մի խեղճ տը,
նակի մէջ փակուած գործել չը
կրցող, մուրալ ամաչող էրիկն,
պանդխտութեան վայրը անհե
տացող ողբալի կինը իւր շուրջը
շարուած մանր մուկեր զաւակներ,
րով, հապա այժմ ինչպէս պի
տի ապրի.

Աւաղ, այս հացի խնդիր է,
ուրիշ բան չէ, երեւակայեցէք
մի ընտանիք, որ կ'բաղկանան
մի աղքատ հայրէ և մայրէ ու
հինգ վեց մանտրտիկներէ. հայ
րը օրական անհնարին դժուա
րութեամբ հաղիւ հազ 3 դա
հեկան կ'առնէ, ան ալ շարժի
մէջ մէկ երկու օր թերեւս հա
մեմատարար շաբաթ 10 դահե
կան կ'գոյանայ. Գաշ (օքքա)
հաց որ 3 դահեկան դեռ ձեռք
չիխնար, 10 դահեկանին 3 քա
շէն բան մ'աւելի միայն կ'արելի
է ձեռք բերել 7 աւուր համար
հաց, ուրեմն 7 օր ինչպէս կա
րելի է այդ սակաւ հացովն ապ
րել. Աստուած իմ, նայեա՛ց եւ
գթա՛. Բանինիւր օրերով անօթի
կ'պառկին, քանինք օրերով
նօթի կ'հեծեն. Կրնա՞ք հաւա
տալ որ քանի քանի բնատնիք
շատ անգամ անօթութենէ հող
կուտեն.

Ո՛ր քա մտածող չկայ, իսր

հող չկայ թէ այս ինչ սոսկալի
աղետն է որ հասեր է ժողովուր
դեան զիւնուն, և սորա համար
ինչ դարման անելու է. Հայրա
խընամ կառավարութիւն՝ որ
պէտք էր հայր լինելով գթար
իւր սրդի ժողովուրդին ու չը
թողարարայ պէս որ կորստեան ան.
Գունդը գլորուէր և դեռ չօգ
նէր. ազդու միջոց պէտք է, եւ
թէ ոչ կ'կորնչին ահա բոլորովին.

Երկրի պատուհաս քիւրտին,
որ ինչ տեղէ ասես կրնայ իւր
պարէնք բերել, թողուեցաւ որ
բոլոր ցորենները տարաւ, եւ
չափն 50-60 դահեկան հասած
ատեն կառավարութեան ցորե
նը բան մը պակաս տալով թումը
չղարնուեցաւ բարձրանալուն, և
ահա ժողովուրդ պիտի լինի
ինչո՞ւ երբ պատերազմէր, պէտք
էր կառավարութեան օգնել, ժո
ղովուրդ ետ չկեցաւ իւր պար
տաւորութիւնը կատարելէ, ին
չո՞ւ կառավարութիւն այդ չա
նէր ժողովուրդին, երբ ժողովուրդ
անօթի պիտի մեռնի. Թէ զրա
մական և թէ հացեղէն նպաստ
ե՞ր բղաւ արդեօք. հապա
այսպիսի ժամանակի մը մէջ ո՞վ
պիտի ձեռն կարկառէ ժողովը
դեան. ա՛լ հասեր է ժամ, ուր
ամեն բան այլևս պէտք է զո
հել ու ժողովուրդ սովամահ ը
լալէ ազատել. Եթէ չկայ ժող
ովուրդ, ալ կառավարութիւն ին
չո՞վ կառավարութիւն է. չգիտ
ցուիր այս բանը, ինչո՞ւ ամենե
ւին չխորհուիր.

Միշտ Սամիհ բաշա եկած
ատեն երբ անօթութենէ տա
ռապաւ հայ և տաճիկ բազ
մաթիւ կիներ հացի խնդրոյն
մի դարման տանելու համար ա
ղերսագիր մատուցին Ն. Բարձ
րութեան, անախորժ մի բան
համարեց զայդ, և ահա միւս
օրը ոստիկաններ կուսակալին
կողմէն բոլոր թաղապետները
(Մըխթար) կ'առվ. դուռը կան
չեցին ու պատուիրեցին նոցա
խտալ որ այլևս չ'թողուն կինե
րը որ տնայէս դան աղերսագիր
մատուցանեն, զի իրենց համար
անպատշաճ և անախորժ բան
մը կ'թուի . . . Ալ ինչ քսես,
բարեկամ, և ահա պէտք է
միայն հառաչես ու հառաչես
Ա.

Մ Ա Ս Ի Ս Ի

ՄԷԿ ՆՈՐ ԹՒՔԱԼԻԶՈՒԹԻՒՆԸ

Բարձր-Հայաստանի կողմը
ղրկուող կայս. Բոմբէյի ներսն
մինչեւ ցարդ նշանակութեան
արժանի գործ մը տեսած չըլ
լալնուն զէմ ամեն թուոյն մէջ
դանգաւորող ու սրտառօք Մա
սիսը ինչ հրաշքով է որ քղանց
քը բռնկած՝ կսպիպէ այս ան
գամ զվարչութիւնը Մամբրէն
փոխթով Մուշ զրկելու, որովհե

տե Բոմբէյը հոն պիտի եր
թան եղեր, այն Բոմբէյը որ
վիտայէթին գլխաւոր քաղաքին
մէջ ապարդիւն մնացին, նոյն
իսկ քստ Մասիսի յայտարարու
թեան, արդեօք արդիւնաւոր
պիտի ելնեն այս անգամ ՚ի
Մուշ, ի շնորհս Մամբրէ պիտի
լունս խօսքերուն, որով հաճե
ցուցեր է զՄասիս ժամանակէ
մ'ի վեր իր թմբուկը զարնելու
կոյր զկուրայն և ասկէ քանի մը
տարի առաջ իւր ընդդէմ գը
րածներք այս անգամ քաղա
քավարութեամբ լիզելու.

ԿԻԼԻԿԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ընդ բարձր. հովանաւորու
թեամբ և պաշտպանութեամբ
Ամեն. Տ. Տ. Ներսէս Ս. Արքե
պիսկոպոսի, Պատրիարքին ա
մենայն Հայոց Թուրքիոյ.

Կ. Պօլիս 6 նոյմ. 1879

. . . Խմբագրապետ Տէր .

Կիլիկեան ընկ. Գործ. Ժողո
վը պարտ անձին կ'համարի այ
սօր ձեր պատւ. թերթին միջո
ցաւ ծանուցանել մեր օրերի
ազգայնոց թէ հկում. ամսոյ 20ին
շաբաթ օրը, Պ. Յովհաննէս և
տիկին Եպրսո Նազաշեաններն
Հաճըն ուղեւորացան Ամեն. Ս.
պատրիարք օր մասնաւոր յանձ
նարարական կոնդակով, Պա
րոնը՝ Հաճընոյ Եկիլիկեան վար
ժարան տղայոց, Կիլիկեան վար
ժարան օրիորդաց և Կիլիկեան
Նախարարութեան երեք կրթա
կան հաստատութեանց իւր ընդ
հանուր Տնօրէն-դաստուռ, և
տիկինը՝ մասնաւորապէս իւր
վարժուհի Կիլիկեան վարժա
րանի օրիորդաց.

Արդէն ծանօթ է թէ Կիլի
կեան ընկերութիւնը իւր առա
ջին կրթական երկսեռ հաստա
տութիւնը Հաճընոյ մէջ հիմնած
է ասկէ 9 տարի առաջ Հաճը
նոյ վարդապետան ընկերութիւն
անուան տակ, և կրնայ պար
ծենալ թէ իւր հիմնած այս
կրթական երկսեռ յարկերը բա
ւական պտուղներ նուիրած է
ազգին, որոցմէ ոմանք ցայսօր
մեր Հաճընոյ վարժարանաց մէջ
ոմանք Կիլիկիոյ զանազան կող
մերը թէ դպրոցներու և թէ
տէրութեան պաշտօններու մէջ,
և ոմանք ալ նոյն իսկ Կիլիկի
այէն դուրս զանազան ազգային
վարժարաններու մէջ օգտակար
եղած են ազգին. Աւայս իբր
ապացոյց ուրախութեամբ կ'հը
րատարակեմք հետեւեալ նա
մակը զոր մեր Հաճընոյ վար
դապետ վարժարանի նախորդ
սաներէն Պ. Սարգիս Թուրսար
զիսեանց մեզ ուղղած է Պաղ
տատէն սպրտմ. 5 ամսաթուով
Բարեջան անգամը Կիլիկ
եան ընկերութեան ի Պօլիս.

Ազգապէր Տեառք,
Ընկերութեանդ շնորհիւ
ուսումն առած եմ և այժմ կը
փափայիմ ընկերութեանդ հաս
տատելիք վարժարաններէն մի
ոյն մէջ պաշտօն վարելով պարա
քըս վճարել Ձեզ և ազգիս եր
կու օրէն կ'մեկնիմ Պաղտատէն
և ի Տիգրանակերտ կ'մնամ Ձեր
պատասխանին. Ազգութեան ու
գի, հայրենեաց սէր և եղբար
ցըս ծառայելու փափաք չեն
պակասիր յիս. Կարող էք յօ
գուտ և ի պատիւ ընկերութեա
նըդ գործածել իմ այս զգա
ցուններս. որովք մնամ

Ս. Կ. Թուրքիոյ Երան

Սոյն Պարոնը յանձնարար
ուած է մեզ նաև Հաճընոյ վար
ժարանաց նախորդ Տնօրէն-դա
ստուր Պ. Ս. Սիւսանի կող
մանէ որ ի Պաղտատ կ'դասախօ
սէ այժմ, և որ իւր առ ընկե
րութիւնս ուղղած մի գրու
թեան մէջ հետեւեալ կերպով
կ'խօսի անոր վրայ.

«Պ. Մինաս Թուրսարգիս
եանցն բնիկ Հաճընի երիտա
սարդ մ'է, որ իւր այր-բէն
գիմն ստացաւ Հաճընոյ վար
դապետ վարժարանին մէջ, և
զարմանալի յաջողութեամբ
յառաջանալով՝ կատարեալ ու
սաւ հոն իմ դասատուութեամբ
Հայերէն և Թուրքերէն լեզու
ներն և բաւականին Զրախե
րէն, նաև թուաբանութիւն,
պատմութիւն, աշխարհագրու
թիւն ևն. և ապա բաւական
ժամանակ ևս երբեմն վարդապ
ետ և երբեմն վարդուհեան
օրիորդաց վարժարանին մէջ օգ
նական դասատուութեամբ գոր
ծածեցի զինքն ի Հաճըն. Հա
ճընէն մեկնելէս յետոյ, այդ
Պարոնն ժամանակ մը Պ. Մար
տիրոս Պոյաճեանի իւր մէկ ու
րիշ ընկերակցին հետ կառավա
րեց նոյն երկսեռ վարժարանե
րն, մինչև որ յաջորդեց մեզ
Պ. Մեքեն. Անկէ վերջն Պ. Մի
նաս Պէրէճիկ քաղաքն դասա
տու եղաւ երկու տարւոյ չափ,
և հուսկ ապա Հայկալի վարժա
րանին դասատուութեան հրա
ւիրուեցաւ. Ասկէ ալ քիչ տե
նէն Պաղտատի մէջ ինձ օգնա
կան դասատու մը պէտք ըլլա
ւով՝ զինքն ի Պաղտատ հրաւի
րեցի. բայց ափսոս որ այդ ա
ղաւ լերանց ու հովասուն վայ
րաց մէջ ծնած ու անած երի
տասարդին համար բոլորովին
միտասբեր եղաւ այս քաղաքի
գժութիւնը օգն և Տըթըր. Սա
րաւանի խորհրդովն վերջնա
պէս տարի մը յետոյ մեկնիլ
հարկ եղաւ այս քաղաքէն»

Այսօր սոյն կրիտաւարաբ
ժողովոյս որոշմամբ ի Մարաշ
ուղեւորած է, հոն Պ. Միսաք
Էլմասանի քով, և անտի Բե

կերպարաններն ու բանալիք վար. ժառանգներն մէկուն մէջ դա. սատուութեան պաշտօն պիտի ոտանձնէ :

Շարունակելի

Այսպիսիոյ էլ պատահան քաղաքըն աքսորեալ բնիկ Ունեցի Ա. քարթեան Գրիգոր վարդապետ՝ այս անգամ ազատ թողութեամբ մայրաքաղաքս գարձած է :

Տիգրանակերտէն կ'դրեն թէ քաղաքէն 3 ժամ հեռի Սապին գիւղի քահանայներէն Տ. Սարգիս հայրը կիր. գիշեր մ'ը տանը մէջ խղիւղած և մարմինը յոշոտուած գտնուեալ է Գիւղացուց իմաց տալուն վրայ կառավարութիւնը քննութիւն բացել է չարագործաց ու լուրջ գտնելու :

ԱՅԼԵՒԱՅԼՔ

Վեհ. Սուլթանն երեկ առաւ. և Երևանի դղերէն ելնելով, փոքրածիւ հետեորդօք միայն իջաւ Տօլմապահէի պալատը, որոյ մեծ դռնէն մինչև վալի տէի մզկիթին դուռը՝ խիտ կարգի վրայ շարուած կ'կենա. յին 4 վաշտ զօրք, իւրաքանչիւր կարգը 7ական զինւորաց շարքերէ բաղկացեալ, որք թագսիմի և Նշանթաշիի զօրա. նոցաներէն իշեր էին, Զօրաց կարգերուն ետին անթիւ կառքերու բազմութիւն մը խռնը. ուսած կ'կենտր. տաճիկ կանանց և զեպաններու տիկնանց կառքեր, որոց մէջ տեղէն անկարելի էր հետիոտս մէկուն անցնելը, այնքան որ յիշեալ հրապարակը տղմայիմ մը դարձեր էր, որոյ հակառակ դարձեալ անթիւ ձիաւոր և հետիոտս բազմութիւն մ'ալ կ'կենտր կառաց ետին ու մէջտեղուանքը, ինչպէս նաև Տօլմապահէի պալատան դէմը գտնուած իրան կողին վրայ ալ տաճիկ կանանց բազմութեամբ կ'եցուէր Զմուռնանք քսելու թէ այս ահագին խառնիճաղանձին մէջ մուրաց կանք ալ պակաս չէին :

Ժամը 3 1/2ին պալատան ներսի դռնէն շնիորն հնչելով, դրսի դռնէն ալ նոյնպէս կըրկնութեամբ կ'պատասխանուի, անմիջապէս զօրքերն սուիններ, նին անցնելով հրացաններուն վրայ, բարի կ'կենան, որ առան պարսպի պէս խիտ առ խիտ սուիններուն փայլունութեանը վրայ ինկած տրեուն ճառագայթից ցլոցմունքը մարդ ուս աչքերն խտաղեցնելով կ'ըջոտէին :

Քանի մը վայրկեան ետքը պալատան դռնից կ'բացուին, և կայս. պալատին նուագախումբը կ'յառաջանայ Սուլթան.

նին Բայրեղը (մարշ) հնչեցնելով, որոյ ետէն կ'քալին կարգաւ տէրութեան մարաթախներն, նախարարք և պալատականք, հետիոտս, որոց ետէն կ'գար Սուլթանը առանձինն, արարացի սպիտակ նժուգ մը հեծած, Սուլթանին անմիջապէս առջեւէն կ'երթար Նամըզ քաջա, ձախկողմէն Միշիւր Յուսէ քաջա, ալ կողմէն ալ առաջին սենեկապանն Համաի քաջա :

Այս միջոցին նուագը կ'հէնչէր, թմբակներն կը դարնէին, թմբակները կորոտային և ժողովուրդն ալ զօրաց հետ միատեղ ձգտելու համար չօք եաշա՞ աղաղակներուն կը ձայնակցէր, Սուլթանը, որոյ առողջութիւնը բաւական տեղը կ'ընէր, վերարկու թիկնոց առած չէր, ինչպէս կընէր իւր հայրը, այլ զին. և որակաւ պարզ համազգեստ մնէր հագածը Օսմանիէի Սին ժապաւէնն ու աստղն լանջացը վրայ փայլելով :

Պալատէն մինչև մզկիթը 300 կանգուն երկայնութիւն կայ ճանապարհ, զոր քառորդէն անկի տեւած էր կտրելով Սուլթանը մզկիթը մտաւ աղօթելու, որ հազիւ կէս ժամ տևեց, որմէ յետոյ հանդէսը նոյն թափօրով ու կարգաւ վերադարձաւ նս. բէն Տօլմապահէի պալատը :

Սուլթանը պալատը մտնելուն պէս՝ քանի մը վայրկեան առանձնացաւ, եւ քիչ ետքը մեծ-արարողացեալ Միւնիսի պէյի տաշնորդութեամբ՝ աջակողմէն մեծ դռնէն ընդունելով թեան (Ռիքիսպի) սրահը մտնելով, ուր կարգաւ խմբուած ոտքի վրայ կ'կենային տէրութեան նախարարք, բարձրաստիճան պաշտօնավարք և իշխանաւորք, իրեն համար պատ. բաստեալ ոսկեղօծ փառաւոր դահլէ նստաւ և տպա սկսաւ շնորհաւորութեան ոտանահամբոյրն :

Վեհ. Սուլթանը ճաշը Տօլմապահէի պալատն ընելով, երկային վերստին իջաւ զիջեակը դարձաւ :

— Պէյքըր քաջա, որն որ իշխարի մեկնէր, իւր պաշտօնին վերաբերեալ կայս. հրովարտակը չեղնելուն պատճառաւ, յառաջիկայ չք. օրուան թողեր է ու զեռութիւնը իւր մարդոցմով միատեղ :

— Երէկ առաւօտ Սուլթան-Ահմէտի կողմը Գալաթայի թաղը պատահած հրդեհին մը գրկի մը և 20ի չափ տուն և խանութ ալրեր է :

— Ընկիւն Միւլէտարը ֆ Հազըր քաջա խաբարդի Միւլէտարը ֆ անուանեցաւ :

— Տէյի-Նիւզի թղթակիցը

վերջերս Նաբօլիի մէջ նախկին խալի խմայիլ քաջային հետ սիրալիր տեսակցութիւն մ'ուռնեցեր է, յորում խմայիլ քաջակողմիս Գոյիս ուղեորելու միտք ունեւնալն յայտնեալ է, ըսելով որ թէպէտ գոհ է Նաբօլիէն իր գտած հիւրասիրութեանը համար, իսկ առաւել կ'փափաքի մահմաական քաղաքի մը մէջ ընտելիլ վերջերս խալիլին Հարէմին 40 տիկնայք 10 կառքերու մէջ փակուած և բաղմալ թիւ խափշիկ ներքիններէ շարժապատեալ շրջապալութեան ելելու քաղքին ղրաւոր հրապարակները Տիկնայք եաշմաք կապեր են երեսներն, իսկ ամենքն ալ եւրոպական հագուստ հագած են, կըրքեր բարիքի վերջին նորաձեւութեան համեմատ և գլուխին ալ եւրոպական կանացի փեղոյները դրած :

— Նաւահանգստիս մէջ գէմ առ գէմ երկու ծովագետներն քարափունք շինելու արտօնութիւնն ուզող Միշիւր քաջայի ձեռնարկութիւնը կը պաշտպանուի եղբ. Բարիքի դաւաճանարքը կերպարանէ մը, իսկ հոս դորա յաջողութիւն գտնելը կտակաւ ձեռն կերել, որոյ մեծ մասը ծովագետի տեղերն իրենց տիրոջմէն ծախու առնուելու պիտի յատկացուի, և քարափունքէն առնուելիք հասոյթը՝ յիշեալ գումարին տոկոսն անգամ վճարելու անբաւական կ'նկատ. վի, երկրորդ որ շինութեան բնկերութիւնը մտադիր է եղբ. Ղալաթիոյ և Ունգարանի կամորջներն վերցնելով, գէմ առ գէմ եղած երթեկութեանց համար, Շիրքէթի ունեցած կառաքարձ չողենաներուն պէս, Ֆէրի-Պօթ ըստած չողենանց երթեկութեան գծեր հաստատել, որն որ Ղալաթիոյ և Պօլսոյ անմիջական և ուղղակի հաղորդակցութեան ու երթեկէն կուլտեան ընդհատուած մ'ըսել ըլլալով, հասարակութեան մեծապէս տեղեկութեանը առիթ պիտի ըլլայ :

— Տճկ. թիւթ մը կ'հաւաստէ թէ՛ երկու խալիլ Ղալաթիոյ թիւթաթիւթ արանի վաճառք ծախող եագովաքի անուն ապակիի վաճառականի մը խանութը կ'մտնեն ձեռքերին իր վոլբրով և կ'պառնան սպաննել զիւրքը իմէ ստակ չտայ իրենց, վաճառականը՝ բռնութեան և վտանգին առաջը՝ կը հանէ 60 ոսկի կտայ, առանց համարձակելու զանոնք բռնել տալ, խալիլներն դրամն առածնուն պէս՝ հանդարտ և անխառն կ'մեկնին խանութէն կերթան, * — Ղալաթիոյ պէս տեղ մը . . . հոս ստիկանութիւնն ի՞նչ ընէ :

— Եւֆրայէն Լեւանթի ուղեւալ թղթակցութիւն մը կը պատմէ թէ Սրբ Լէյտորի խորհուրդէմ ըրած ուղեւորութեանէն 1-2 շաբաթ ետքը՝ մեծ ճանքուն վրայ 2 սպանեալ մար.

դու գիւղեր գտնուելէ մերթնութեամբ Երուսաղէմի անդալ եւ պիսկոպոսին աներորդին գեր. Ս. օլտրա կառքով մի քանի ան. ձանց հետ Երուսաղէմէն Եւֆրատ իջնելու առնն՝ ճանքուն մէկ կողմը տեսնելէ յիշեալ գիւղերը, կառքով մը՝ որ գեր. մանացի մնէր և ճանքորդք կառքէն իջնելով կ'տեսնեն որ սպաննուած էին, գլուխին և գէմքերին սոսկալի կերպիւ խոշտանգեալ, լեզունն ճղքւած և կողորդն ալ կտրուած :

Գիւղներն Պալ-Էլ-Վատ կը փոխադրուին ուր ոստիկանութեան պահականոց մը կայ, և հոն կ'ձանչուին թէ սպանելոց մին հրեայ սարաֆ մնէր, որոյ վրայ 600 ոսկի ստակ կար և միւսն ալ իւր ծառայն, որք կազա կերթային գարի գնելու և այժմ այդ ստակը չկար, Այս լուրը Երուսաղէմ հասնելուն պէս, գաղղ. հիւպատոսը փաշային գիւղերով կ'պահանջէ որ խիստ միջոցներ ձեռք առնուին ոճրագործները գտնուելու համար, հրեայն Գաղղիոյ հպատակ լինելով :

Խալիլն կ'կասկածուի թէ այդ սպանութեան թելագիրը Սալահայի Շէյխ Տէրփիշ Մահմադէտ անուն անձն եղած ըլլալու է, զի գիտէին թէ սա 600 ոսկի պարտք ունենալով յիշեալ հրեայ սարաֆին, հրեայն աւրուեր էր իրեն հետ և դատաստանի պիտի քաշեր գտնի, խել մը զօրք գրկուելով Մալհա գիւղը կ'պաշարեն և Շէյխն ու 7 հոգի կ'ձերբակալեն, եղած կըռքոյն մէջ՝ Շէյխին գօտիին մէջ ջէն մեծագումար ստակ կ'ընա. փի գետինը, որն որ հրէին վերայէն կ'սղոպտուած 600 ոսկիցն մէկ մասն եղած ըլլալու էր Աստուց հետ ուրիշ խել մի ան. պարտ անձինք ալ բռնուեր են, որոցմէ փաշան անշուշտ տուագանք առնելով թող պիտի տայ :

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած

Պէրլին 25. — Կորչաքօֆ իշխանն այս առաւօտ Պատէն մեկնեցաւ Ս. Բէթէրսպուրկ երթալու, Պէրլինէն անցնելով Շուվալօֆ կամին և Պ. տ'Ուպրիլ ալ Բէթէրսպուրկ կ'պատկին Զարին գալստեանն համար :

Պրիւսէլ 25. — Նուր կ'հաւաստէ թէ Շուվալօֆ կամին տեղ Լօպանօֆ իշխանը Լոնտրայի գիւպոսն պիտի պիտի ըլլայ, եւ թէ Պ. Շապուրօֆ ալ կ. Պօլսոյ գետալան պիտի անուանի :

Բարիք 25. — Պաշտօնէից փոփոխութեան մը վրայօք եղած բռնորդ զրոյցներն ալ սուտ ելան :

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Այս առաւօտ բացուեցաւ	41.33
Բումէլի	38.50
Թղթաղրամ	955.00
Պրինձ	375.00

77/158	380.00
--------	--------